

Foto: Casper Douma.

Jagen op een prachtige veelvraat

In de beschermde wateren rond Bonaire herleeft het speervissen. Zij het onder strikte voorwaarden.

Rustig nader ik de koraalduivel en span de veer. In mijn hoofd hoor ik de woorden van de trainer. Beweeg je arm in één vloeiende beweging in de richting van de koraalduivel, zorg voor de juiste positie en balans... Mijn duim rust op de clip en ik nader vastbesloten. Op tien centimeter afstand van de speer beweegt de koraalduivel iets naar achteren alsof hij het naderende onheil voelt. Adrenaline stuwt door mijn lichaam en laat mijn hartslag pieken. In enkele seconden schieten er talloze gedachten door mij heen. Mijn ratio en gevoel zijn in gevecht. Wat een prachtig dier. Ik sta op het punt dit dier te doden. Mijn ratio schreeuwt dat het de grootste vernietiger van het rif is, dat ik moet focussen. Ik zet mijn twijfels opzij en schiet...

mooie bedreiging

In het Caribisch gebied komen twee soorten koraalduivel voor. Het zijn de 'red lionfish' (*Pterois volitans*) en 'red devilfish' (*Pterois miles*). Het verschil is niet te zien maar de red lionfish komt het meeste voor. Persoonlijk vind ik koraalduivels mooi en ik zie ze graag in Egypte. Ik vraag me af hoe het kan dat deze vis in Egypte wel kan leven zonder een bedreiging te zijn voor het overige leven. Het antwoord is niet erg bevredigend: men weet het niet. Er is een evenwicht maar hoe het kan? Ik ben benieuwd waarom dezelfde vis hier in de Caribbean zo'n enorme bedreiging is.

In de vroege jaren '90 werd de koraalduivel gesignaleerd in het zuidoosten van Flori-

da. Daarna verspreidde hij zich vanaf de oostkust naar Bermuda. Waarschijnlijk zijn de eitjes en larven met een 'wind reversal' meegevoerd. Normaal gesproken staat de wind uit het oosten maar soms draait de wind 180 graden. De verspreiding laat namelijk een patroon zien tegen de stroming in. Ook vermoedt men dat de koraalduivel vanuit aquaria in het water is gekomen. Of dat met opzet of per ongeluk is gebeurd blijft onduidelijk. Rond 2005 verscheen de vis in de wateren rond de Bahama's en verspreidde zich daarna zowel naar het noorden als naar Midden- en Zuid-Amerika. In 2009 werden de eerste koraalduivels gezien in de buurt van Nukove, een bekende duikplaats op Bonaire.

genadeloze veelvraat

De koraalduivel is een vis met een groot reproductievermogen. De koraalduivel legt 10.000 eitjes per keer, 3 tot 4 keer per maand. Daarnaast zijn het grote eters. Hun maag is enorm rekbaar zodat ze vissen tot tweederde van hun eigen formaat kunnen verslinden. Fadilah Ali van CIEE research station Bonaire (Council on International Educational Exchange) heeft duizenden magen onderzocht en de conclusie is dat de koraalduivel een genadeloze veelvraat is die zowel allerlei soorten vis als kreeftjes en garnalen verorbert. De koraalduivel heeft in het Caribisch gebied geen natuurlijke vijanden. De jagende vissen op de riften lusten klaarblijkelijk geen koraalduivel en zonder ingrijpen verdwijnt 75 procent van de visstand, aldus Fadilah Ali. CIEE heeft de cijfers uit de Bahama's bestudeerd. Het duurde daar wat langer voordat men inzag dat de koraalduivel een grote invloed bleek te hebben op het gehele systeem. Er is een subtiel evenwicht tussen de vissen die het koraal schoonhouden en de jagers. De vraatzuchtige koraalduivel verstoort dit, met desastreuze gevolgen voor het rif. Indien de populatie niet wordt gedeceimeerd verdwijnen de vissen die het rif schoonhouden met als gevolg dat algengroei de koralen zal gaan verstikken.

Ramon de Leon, destijds manager bij Stinapa (Stichting Nationale Parken Bonaire), vertelt dat er direct actie werd ondernomen toen de eerste koraalduivels werden gesignaleerd. Stinapa plaatste netten maar dit bleek niet voldoende te werken. De koraalduivels vermenigvuldigden zich in rap tempo en de onderzoekers moesten uitkijken naar andere manieren om de plaag

te bestrijden. Uiteindelijk resulteerde dat in de 'ELF', voluit de 'Eradicate Lion Fish' speer.

cursus onderwaterjacht

De ELF is speciaal ontwikkeld door Stinapa om zo min mogelijk schade aan het rif toe te brengen. Het is daardoor de enige speer die tegenwoordig mag worden gebruikt voor de jacht op koraalduivels. De ELF is voorzien van drie pinnen met elk een kleine weerhaak. De reikwijdte is beperkt zodat je de koraalduivel dicht moet naderen om een zuiver schot te wagen. Stinapa reguleert ook de uitgifte van de ELF's. Iedere duiker die zich aanmeldt moet een contract tekenen waarin hij of zij garandeert uitsluitend op koraalduivels te jagen. Als een Stinapa ranger een duiker betrapt op het jagen van andere vis dan volgen er flinke boetes. Er zijn ongeveer 200 jagers van wie er 50 fanatiek de wateren afzoeken. Dat zijn met name lokale duikers en instructeurs. Ook toeristen die tijdens hun bezoek aan Bonaire een specialty volgen, mogen jagen. De duikscholen huren de speren van Stinapa

onder de voorwaarde dat ze verantwoord worden gebruikt. Zo moeten alle jagers een cursus hebben gevolgd en mogen de toeristen alleen op jacht onder begeleiding van een instructeur van een school die over ELF's beschikt.

Duikscholen organiseren op Bonaire de 'lionfish hunter specialty'. De specialty bestaat uit theorie aan de hand van een video. Je leert hoe de koraalduivel zich heeft verspreid, waar de giftige stekels zich bevinden en hoe de speer is ontstaan. Daarna ga je met de ELF oefenen op lege waterflesjes zodat je gevoel krijgt hoe je de speer moet gebruiken, om vervolgens twee keer te duiken om op zoek te gaan naar de koraalduivel. Voor brevettering dien je er minimaal twee te schieten. Tijdens de twee praktijkduiken is het nog behoorlijk zoeken naar de koraalduivels. Je moet wat dieper duiken om ze tegen te komen. In twee duiken tot rond de dertig meter komen we elf vissen tegen waarvan wij er zeven schieten. Voor de gebrevetteerde jagers organiseert Stinapa regelmatig speciale dagen om op koraalduivels te jagen. Op deze dagen worden de reservaten opengesteld. Daar mag

De ELF speer is door Stinapa ontwikkeld. Het dode dier wordt in een speciale koker meegenomen.

Foto's (3): Casper Douma

Droog oefenen met de ELF.

De koraalduivel heeft giftige stekels waarmee hij venijnig kan uithalen.

anders niet worden gedoken en dat zie je terug aan het aantal koraalduivels dat er leeft.

schot door zijn kop

Mijn eerste koraalduivel was een zuiver schot. Terwijl ik mijn ELF met de daarop gespierde koraalduivel op een stuk zand plaats, trekt de instructeur zijn mes om het dier uit zijn lijden te verlossen. Hij steekt het dwars door zijn kop. Voor mij was het een dag waarin ik over veel drempels moest stappen. Ik hou niet van het doden van dieren maar als je het dan toch doet, doe het dan snel. De ELF doodt het dier niet direct. De uiteindelijke steek met het mes wel. Daarna gaat de koraalduivel in de speciale koker (een 'ZooKeeper') en vervolgen wij onze duik.

Deze ZooKeeper is een plastic buis voorzien van een trechter en ontwikkeld om de geschoten koraalduivels op een veilige manier mee te nemen.

Na de duik leer ik hoe ik de koraalduivel kan schoonmaken. Met een goede schaar knip ik de giftige stekels weg. De stekels op zijn rug en twee stekels bij zijn buik en anaalgebied zijn giftig. Het gif stroomt tussen de huid en de stekel op en neer; het is geen holle injectienaald. Ik vraag de instructeur of hij al eens gestoken is. Nee, dat is hij niet maar hij vertelt dat hij grote mannen heeft zien huilen na een venijnige steek. Het voelt alsof je vrijwillig je duim op een tafel legt en iemand er met volle kracht met een hamer op slaat. Dat klinkt

niet echt aantrekkelijk. Ik kijk dan ook goed uit als ik de stekels wegknip. De behandeling na een steek is het getroffen gebied zo'n twintig minuten in zo heet mogelijk water te houden.

barbecue

De schoongemaakte koraalduivels gaan op ijs en worden na de duik meegenomen om ze later in de avond op de barbecue te leggen. Wat een avontuur! Ik kijk met gemengde gevoelens terug op de dag. Het was bijzonder leerzaam en enerverend maar ook best moeilijk om de koraalduivels werkelijk te doden. Toch zie ik het nut ervan in en daarom zal ik nog regelmatig met ELF en ZooKeeper het water ingaan op zoek naar die prachtige maar alles vernietigende koraalduivel. ■

CORA KNOPPER

